Lui oog

Amblyopie

ijsselland ziekenhuis

Samen maken we het verschil.

ysl.nl 010 258 5000

Patiënteninformatie

Wat is amblyopie (een lui oog)?

Amblyopie is een slecht gezichtsvermogen in een oog.
Het is ontstaan doordat dit oog zich in de vroege kinderjaren niet normaal heeft kunnen ontwikkelen. In het Nederlands spreekt men van een *'lui oog'*.
Wanneer één oog een goed gezichtsvermogen ontwikkelt, terwijl het andere oog dat niet doet, wordt het oog met de slechtere gezichtsscherpte het 'luie oog' genoemd.
De afwijking komt vrij vaak voor: bij vier op de honderd volwassenen.

Meestal is één van de twee ogen lui.
Maar een kind kan ook twee 'luie ogen' hebben. Dit ontstaat bijvoorbeeld als een kind een oogafwijking heeft ontwikkeld die niet is gecorrigeerd met een bril of als een kind aan beide kanten een hangend ooglid heeft.

Amblyopie kan alleen in de vroege kinderjaren met succes worden behandeld. Daarom is het heel belangrijk dat deze afwijking vroeg wordt ontdekt.
In het algemeen kan worden gesteld dat de ogen van een kind onder de drie jaar minimaal een keer moeten worden onderzocht. Wanneer er in de familie sprake is van scheelzien, sterke brillenglazen, 'luie ogen' of andere oogheelkundige afwijkingen, dan is het verstandig om op nòg jongere leeftijd dan drie jaar een oogheelkundig onderzoek te verrichten.

In Nederland maakt het onderzoek van de ogen deel uit van het PGO (periodiek geneeskundig onderzoek) op het consultatiebureau. Bij afwijkende bevindingen wordt het oogheelkundig onderzoek herhaald.
In twijfelgevallen of bij afwijkingen wordt het kind vervolgens doorverwezen naar een oogarts of een orthoptist.

De ontwikkeling van het normale zien

In de eerste maanden na de geboorte ontwikkelt het gezichtsvermogen van een baby zich snel.
Dit gebeurt onder invloed van alle visuele informatie die het kind uit zijn omgeving krijgt. In de vroege kinderjaren is het visuele systeem nog in staat tot verandering.
Het gezichtsvermogen blijft zich ontwikkelen wanneer de ogen goed kunnen functioneren. Maar als er sprake is van een stoornis in de ogen, ontwikkelt het gezichtsvermogen zich niet normaal. Het kan blijven stilstaan of zelfs achteruitgaan.
In het algemeen nemen we aan dat de ontwikkeling van het visuele systeem rond het twaalfde levensjaar is voltooid. Daarna kunnen er geen verbeteringen meer optreden.

De ontwikkeling van een goed gezichtsvermogen in beide ogen is in de huidige tijd zeer belangrijk. Zo wordt voor verschillende beroepen een goed gezichtsvermogen in beide ogen gevraagd. Nu de mensen steeds ouder worden is het van groot belang voor onze zelfstandigheid en zelfredzaamheid om twee goede ogen te hebben voor het geval er op oudere leeftijd gezichtsverlies in één oog optreedt als gevolg van een ongeval of een oogafwijking.

De diagnose

Het kan heel moeilijk zijn om de diagnose ‘lui oog’ vast te stellen. Een kind is zich er dikwijls niet van bewust dat hij een goed en een slecht oog heeft. En als er geen sprake is van duidelijk scheelzien, merken de ouders vaak ook niet dat er sprake is van een ‘lui oog’.
De diagnose “amblyopie” wordt gesteld door een duidelijk verschil aan te tonen in gezichtsscherpte tussen de twee ogen. Dit gebeurt via een oogmeting: uw kind leest van een bepaalde afstand letters of symbolen op die elke regel kleiner worden.

Heeft uw kind al een bril, dan houdt het de bril op bij de meting.

Met het goede oog kan uw kind dan minimaal twee regels meer goed oplezen dan met het ‘luie’ oog.

Aangezien het bepalen van de exacte gezichtsscherpte op jonge leeftijd moeilijk is, schat de oogarts of orthoptist de gezichtsscherpte meestal door het beoordelen van de volgbewegingen. Dat wil zeggen dat er wordt gekeken hoe goed een kind een lichtje of een voorwerp met één oog volgt, terwijl het andere oog wordt afgedekt.
Als één oog duidelijk minder ziet dan het andere oog, dan is dit bij het onderzoek vaak snel duidelijk door slecht volgen, protesteren, of zelfs huilen van de baby.
In dit geval is nader onderzoek zeker noodzakelijk.

Bij nader onderzoek wordt na indruppelen van pupilverwijdende druppels de brekingstoestand van de ogen bepaald. Verder wordt de helderheid van het hoornvlies en de lens en de toestand van het netvlies door de oogarts beoordeeld.
Door deze druppels kan tijdelijk lichtschuwheid optreden en is het zien soms wat minder.

Vanaf een leeftijd van 3 jaar wordt de gezichtsscherpte bepaald met de ‘plaatjeskaart’, en bij nog iets oudere kinderen kunnen symbolen (E-haken of C-ringen) of letters gebruikt worden om de gezichtsscherpte te meten.

De oorzaken en de symptomen

Amblyopie (‘lui oog’) kan worden veroorzaakt door elke situatie die een normaal gebruik van de ogen nadelig beïnvloedt.

In het algemeen zijn er vier hoofdoorzaken voor het ontstaan van amblyopie:

1. scheelzien, waarbij de ogen niet op hetzelfde punt staan gericht;
2. een ongelijk brekend vermogen in beide ogen (verschil in brilsterkte);
3. een hoge brilsterkte voor beide ogen (ametropie);
4. een troebeling van de normaal heldere delen van het oog;

Ook is een combinatie van twee of meer bovengenoemde oorzaken mogelijk.

Ad 1)
Amblyopie treedt meestal op in combinatie met scheelzien. Het beeld van het afwijkende oog wordt in de hersenen uitgeschakeld om dubbelzien te voorkomen.
Op den duur verleert het oog hierdoor het kijken en wordt daarbij lui (amblyoop). Het kind kijkt steeds met het goede oog.

Ad 2)
Amblyopie kan ook optreden wanneer het beeld dat in één oog wordt gevormd onscherp is, tengevolge van een sterkteafwijking van het oog. Dit onscherpe beeld krijgt in de hersenen minder aandacht en wordt min of meer verdrongen. Op den duur kan hierdoor ook een ‘lui oog’ ontstaan.
Soms is er aan een dergelijk oog uitwendig niets te zien en dit is dan ook de moeilijkste vorm van amblyopie om op te sporen. Deze vorm van ‘lui oog’ komt alleen maar tot uiting bij een zorgvuldige gezichtsscherpte bepaling.

Ad 3)
Een niet gecorrigeerde hoge brilsterkte aan beide ogen kan een dubbelzijdige amblyopie veroorzaken. Hierbij verloopt de ontwikkeling van het gezichtsvermogen niet normaal, met als gevolg: een verminderde gezichtsscherpte aan beide ogen.

Ad 4)
Een oogziekte waarbij troebeling van media optreedt, zoals bij cataract (staar), kan ook leiden tot amblyopie.
In dit geval wordt er door de troebeling geen scherp beeld gevormd, waardoor ook een ‘lui oog’ kan ontstaan.

Bij het ontstaan van een ‘lui oog’ speelt ook een zekere erfelijke aanleg een rol. Kinderen uit families waarin veel scheelzien, ‘luie ogen’ of oogsterkte-afwijkingen voorkomen, zouden al op jonge leeftijd op het bestaan van een aanleg in deze richting moeten worden onderzocht.

De behandeling

Als uw kind één ‘lui oog’ heeft

Om een ‘lui oog’ te oefenen moet een kind worden gedwongen dit oog te gebruiken.

In het algemeen wordt dit bereikt door het goede oog af te dekken (“*occluderen*”) gedurende een aantal uren per dag en gedurende een bepaalde periode. Deze periode kan maanden tot jaren bedragen. Wanneer de gezichtsscherpte gelijk is na de behandeling, wordt er langzaam afgebouwd. Hierna worden de ogen onder controle gehouden tot 10-12 jaar om te voorkomen dat er weer een lui oog ontstaat.

In het algemeen geldt dat naarmate het kind ouder is en de gezichtsscherpte lager, afdekking van het goede oog een langere tijd en een groot deel van de dag noodzakelijk is om een goed effect te bereiken.
Bij jongere kinderen kan hetzelfde effect vaak door korter durende occlusie worden teweeggebracht.
Dit is het voornaamste argument om al bij jonge leeftijd een ‘lui oog’ te behandelen!

Het is heel belangrijk dat men zich realiseert dat de behandeling van amblyopie eigenlijk pas kan beginnen als de oorzaken voor het ontstaan van een lui oog uit de weg zijn geruimd.
Dit betekent dat het kind dus eerst een bril moet krijgen om de sterkteafwijking te corrigeren of dat het cataract moet worden verwijderd.
Dan kan het oog met een goede correctie leren kijken.

In bepaalde gevallen lukt het niet om een lui oog door middel van een pleister op het goede oog te behandelen.
In zo'n geval worden er soms pupilverwijdende druppels in het goede oog gegeven, zodat dit oog in ieder geval niet voor kijken dichtbij kan worden gebruikt.
Het kind wordt op deze manier dus gedwongen het luie oog in ieder geval voor dichtbij te gebruiken.
Hiervoor worden soms speciale brillenglazen voorgeschreven.

Voor een succesvolle amblyopiebehandeling zijn de ouders en een goede therapietrouw het allerbelangrijkst!
De ouders moeten ervoor zorgen dat een kind de pleister (ver)draagt en dat het afdekken van het goede oog ook lang genoeg wordt volgehouden.
De oogarts en de orthoptist zullen de ouders hierbij zo goed mogelijk ter zijde staan.

In bepaalde gevallen is een kind te oud om nog aan een amblyopiebehandeling te beginnen. In het algemeen wordt aangenomen dat na de leeftijd van ongeveer 12 jaar behandeling van een lui oog niet meer succesvol zal zijn.

Als uw kind twee 'luie ogen' heeft

Dan bestaat de behandeling meestal uit het corrigeren van de brilsterkte. Alleen als er maar een klein verschil in gezichtsscherpte is tussen beide ogen, wordt één van de ogen afgeplakt.

Heeft u nog vragen?

Verdere vragen kunt u het best aan uw eigen oogarts stellen of u kunt contact opnemen met de polikliniek Oogheelkunde van het IJsselland Ziekenhuis, van maandag tot en met vrijdag van 8.15 tot 16.30 uur, tel. **010 – 258 5960**.

Verder nog van belang
Deze folder ondersteunt de mondelinge informatie die u krijgt. Stel vragen als u meer wilt weten over onderzoek, operatie, gevolgen, risico's of andere behandelmogelijkheden.
Ontdek Mijn IJsselland De toegang tot uw eigen gegevens, dossier, afspraken en vragenlijsten **mijn-ijsselland**
Persoonlijke gezondheidsomgeving (PGO) Website/app (gratis) waarop u al uw gezondheidsgegevens kunt bundelen en raadplegen **PGO**
Aanbevolen websites Betrouwbare medische informatie, aanbevolen door onze zorgverleners **aanbevolen-websites**
IJsselland Folders Al onze patiëntenfolders kunt u opzoeken en lezen in onze Folder Web App **folder app**